

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 80kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 haasbos petit sor
10 kr., többzetri hirté-
tésnél olcsóbb. Nyiltér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem káldotnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A csere haszna.

uot linguas calles, tot ho-
mines vales. Ahány nyel-
vet tudsz, annyi embert
érsz — tartja a szárnyas
mondás. Hazánkban ezen
jó tanácsnak kétszeres fon-
tosságot kölcsönöz az,
hogy a különféle ajkú né-
pek és nemzetiségek nem
földrajzi határok között,
hanem legtöbbször az ál-

lamalkotó anyanemzet, a magyarság között el-
hintve, fordulnak elő.

Ha talán más vidékekre nézve nem egé-
szén illik ez az állítás, de megyénkire vonat-
zólag teljes érvénnyel alkalmazható. Mert ná-
lunk, mint ösmeretes, községeinkre, sőt némely
községben utcaszámra, másokban meg házankint
változik a lakosok nyelve és vallása.

Ily helyzetben lehetetlen be nem látni a vi-
dékünkön divó nyelvek ismeretének s megtanu-
lásának szükségét és hasznát.

Akármiféle foglalkozásra vagy életpályára
készüljön valaki, a néppel vagy a nép fiaival
mindig leszen érintkezése. És a ki a néphez a
maga nyelvén tud szólani, az iránt a nép bizo-
dalma fokozottabb; annak bármiféle hivatal na-
gyobb hasznát veheti, azt a közszolgálatban sok-
szorosra lehet alkalmazni.

Ezek mind elemileg világos igazságok, me-
lyeket bizonyítás nélkül is mindenki elfogad
igazak gyanánt. És mindennek dacára szembeszökő
az a tünemény, hogy megyebeli születésű kortár-
saink közül igen számosan vannak, a kik magyar
anyanyelvükön kívül, másképp nem beszélnek.
Közhivatalnokok, lelkészek, tanítók, iparosok fe-
les számmal találkoznak, a kik a hivatalos nyel-
ven, illetőleg anyanyelvükön kívül másképp nem
tudnak.

Ezek, eltekintve is attól, hogy egyénileg
magukat teljes mérvben értékesíteni nem tud-
ják, a közérdeknek sem képesek akkora hasznat
hajtani, mint azt különben, az itt divó nyelvek
birtokában tehetnék.

Pedig ha valahol, hát épen nálunk esik na-
gyon kezére minden szülőnek, hogy gyermekeit
a helyben divó nyelvek ismeretében neveltesse.
Csak egy kis jóakarát kell hozzá. Tiszta ma-
gyar községünk nincs igen több 13-nál. Tehát
a községek túlnyomó nagy részében legalább
két különféle ajkon beszélő népesség lakik s így
a gondos szülőknél módjukban áll gyermekei-
ket ingyenesen is részesíteni a testvér lakostár-
sak nyelvének tudásában. Ha közös iskoláink
volnának minden községben, hát ez a nyelvek
kölcsonös eltanulása úgyszólván észrevétlenül
megtörténne, mint a hogy meg is történik
oly helyeken, hol pl. magyarok s németek vagy
magyarok s bunyevácok laknak együtt és mind-
kétféle népesség katolikus. Ezen a látszólagos
hátránynál a felekezeti iskolarendszernek sok he-
lyen az által segítene, hogy vegyes ajkú osz-
tályokat alkotnak, vagy ha a vallás különböző,
hát kölcsönösen elküldik egymás iskolába a
a nyelvtanulásra hajlandó gyermekeket.

Ezen utóbbi nagyon is célszerűnek bizo-
nyult mód azonban, részint a felekezeti félté-
kenység, részint a nemzetiségi rövidlátás miatt
általánossá fejlődni nem tud, s pl. a tiszaparton
jóformán különködésnek tekintik, ha egy szerb
fiú bejár a magyar tanostályba vagy megfor-
ditva.

A vegyes tannyelvű osztályok, kivált né-
met-magyar helyeken meglepő szép eredménye-
ket produkálnak. De mégis mindent összevetve,
ki lehet mondani, hogy a községek egyharm-
ának kebelében élő magyar- és szerbajkú la-
kosságnak nem igen van módja otthon a német
szót elsajátítani.

Ezekre gondolunk főképp, midőn jelen jó-
akaró sorainkat írjuk.

A német nyelv — sajnos! — túlnyomó
közege hazánk kereskedelmi belforgalmának, a

külforgalomban pedig jóformán kizárólagosan
uralkodik; azonkívül európai világnyelv s ebbeli
szerepében, ha a jelek nem csalnak, inkább ter-
jed, hogysem mások által kiszoríthatnak; továbbá
éppen terjedtsége folytán elegendő és megbiz-
ható kulcs az emberiség össz s tudásának nagy-
szerű tárházához; végül hazánkban még ma --
s ki tudná a jövőt? — még ma a különféle nem-
zetiségeknek, — ugyan bitorképen az erre egye-
dül bivatott magyar helyett, de tényleg — köz-
vetítő nyelve.

Ennyi és ilyen nagy előnyök s a nem tu-
dásából származó megfelelő nagy hátrányok pa-
rancsolólag követelik, hogy az első sorban sür-
getendő magyar államnyelv mellett, minden gon-
dos és nevére érdemes szülő iparkodjék azt
gyermekeivel elsajátíttatni.

Akiknek helyben van módjuk, azok köny-
nyen eligazodhatnak a teendőik iránt; akiknek
nincsen, azok lassanak most idejében, az isko-
laév megkezdése előtt, jóra való csere után.
Hiszen németjeinkben oly dicséretes a magyar
nyelv megtanulására való készség, hogy ha a
tisztá magyarokban viszont annyi és akkora
volna, hát úgyszólván magától megoldatnék a
csere nehézsége. Vegyék csak szívesen ke-
zükbe az ügyet, egyrészt a tiszta német, más-
részt a tiszta magyar községek tanítói, mint
akiket a kérdés legjobban illet, és bizonyára
minden jelentkező apát ki fognak elégiteni. Jár-
janak elül maguk a tanító és jegyző urak, akik-
nek van arravaló gyermekük, jó példával és bi-
zonyára guszttust csinálnak eleinte talán csak a
világlatottabb mesterembereknek, utóbb majd az
értelmesebb földműveseknek. Mert ne feledjék,
hogy az ilyen csereinek, ha csak valamennyire
is jól sikerül, az idegen nyelv tudásán kívül még
más sok és nagy haszna is van a gyermekekre
nézve.

A gyermekek kölcsönösen idegen helyze-
tekbe jutván, lassankint levetkezik azt a tunya
falusi álszemérmét; bizonyos érintkezési simasá-
got sajátítanak el; hozzá szoknak az öngondvi-
seléshez; holmicskájukat számon és rendben tart-
ják; ellesnek hasznos fogásokat, gazdasági, ipari
ügyességeket; némi helyrajzi és népviseleti is-
meretekkel gyarapodnak; kedvet kapnak ilyen-
amolyan iparág művelésére; megtanulják a tá-
volból az édes anya utánoszthatatlan szeretetét, az
apa komoly gondosságát, a maga értékében be-
csülni; levetkezik a vallási s nemzetiségi türel-
metlenséget; gyarapszik bennük a polgárok ösz-
szertartozásának érzete; tanulják új helyzetökbe
beletalálni magukat; szóval önállóságot, világ-
polgáriassabb szokásokat, helyesebb magatartást
sajátíthatnak el.

Ezt a csekély áldozattal, sokoldalú haszon-
nal járó neveltetést és oktatást minden jóra való
szülő, még a szegényebb is megadhatja gyer-
mekeinek. Kétszeresen tartoznak nekik ezzel
éppen azok az apák, akik korlátolt anyagi vi-
szonyaiknál fogva fiaik-leányaik magasabb isko-
láztatásáról lemondani kénytelenek.

Ime ismét egy tér, melyen a falusi értelmi-
ség tisztességes érdemeket szerezhet magának.
A lelkes felvilágosító szavai, a jegyző jó ta-
nácsa, a tanító közvetítése, az orvos felvilágo-
sításai, a káplán megbeszélései: bizonyára sok,
különbön örökre elveszendett szellemi kapitálist
menthetnek meg, éppen a gondjaikra bizott nép
anyagi és erkölcsi előnyére, javára.

Félre hát az elfoglaltsággal! Legyünk már
egyszer praktikusok, ne feledjük el azt az arany-
mondást, hogy: Az állam nyelvét tudni polgári
kötelesség; az együttélők ajkát megérteni ha-
szon.

A II. országos tanítógyűlés.

A hanyag iskoláztatásról szóló előterjesztést
C z e h e Gy ő z ő zentai igazgató adta elő, mely-
ben utalt azon okokra is, melyek miatt az általános
kötelező iskoláztatást nálunk még nem lehetett behozni
és constatálta, hogy e tekintetben mégis tetemes ha-
ladás észlelhető.

A szakosztályi előterjesztés a hanyag iskolázta-
tást a következő okoknak tulajdonítja:

1. A tankötelesek összeírásának hiányai, melyek-
nek oka részben az összeírók felületel eljárásában, ré-
szint az egyes szülék visszaéléseiben keresendő.

2. A szülék szegénysége.

3. A szülék közönye.

4. Az iskolák célszerűtlen elhelyezése, melynek
következménye az, hogy a tankötelesek egy számba-
vehető részétől az iskolai helyiségek távol esnek s így
különösen télen ez által az illetőkre nézve az iskola-
látogatás igen meg van nehezítve.

5. Az egészséget veszélyeztető iskolaépületek.

6. A tankötelesek nyilvántartásának hiányai,
melyek különösen onnan származnak, hogy az egyik
községből a másikba átköltözött lakosok tanköteles
gyermekeinek iskoláztatása, a legtöbb községben eddig
követett hatósági eljárás mellett kellőleg nem ellen-
őrizhető.

7. Azon visszás körülmény, hogy egy és ugyan-
azon községben a tanév más és más időben veszi kez-
detét és az, hogy a tanulók a szorgalmi idő alatt tet-
szésük szerint egyik iskolából a másikba iratkozhat-
nak be.

8. A szorgalmi időnek meghatározása körül a
különböző helyi viszonyok ignorálása.

9. Nem ellenőriztetik eléggé szigorúan a népok-
tatási törvény azon intézkedésének végrehajtása, mely
szerint a házi magántanulók valamely nyilvánossági
joggal bíró tanítványban vizsgálatot tenni kötelesek.
Sőt arról sines gondoskodva, hogy az ezen tekintetben
felmerülő mulasztások és visszaélések mely hatósá-
gok útján s miként büntetendők. Éppen ez adott és
ad alkalmat a zügiskolák létesítésére s terjedésére is.

10. Az iskoláztatásra vonatkozó rendszabályok
végrehajtása körül tapasztalható hanyaság.

11. A rossz iskolai fegyelem.

12. A rossz iskola által — annak túltömöttsége,
hiányos felszerelése és egyéb ezekhez hasonló okok
miatt — elért eredmények elégtelensége.

13. Az iskolai rendtartás hézagos keresztülvitele.

14. Egyes tanítóknak a neveléstani szabályokba
ütkező magatartása.

A szakbizottság a hanyag iskoláztatás megszün-
tetésére a következő véleményt terjeszti elő:

1. Mivel az általános tankötelezettség teljes ér-
vényre emelése, nemkülönben a hazai népoktatás ál-
lapotát feltüntető adatok hűsége feltételezi azt, hogy
a hazai tankötelesek évenként pontosan összeírassanak:
ezen okból a tankötelesek összeírása minden község-
ben a legszigorubb lelkiismeretességgel teljesítendő,
éppen ezért kívánatos volna, hogy az összeírás minden
hazai községben a tanítóok mellőzhetlen közreműködé-
sével a közig. hatóságok által eszközöltessék.

2. Törekedjünk lehetőleg arra hatni, hogy a né-
poktatási törvény azon pontja, mely az egyes né-
poktatási osztályok népességére vonatkozik — a túltö-
möttség megakadályozása szempontjából — minden po-
litikai, esetleg hitközség által lehetőleg megtartassék.

3. Oly községekben, hol a tankötelesek számará-
nyához képest elegendő számú s a közegészségügy ki-
válnalmainak megfelelő iskolák nincsenek, kívánatos
volna, hogy az illető politikai vagy hitközség, esetleg
az állam által a szükséges iskolák mielőbb s fokoza-
tosan felállíttassanak.

4. A szegénysorsú szülék tanköteles gyermekei-
nek ruházattal, tankönyvekkel s tanszerekkel való el-
látásáról minden község költségvetésileg, vagy társa-
dalmi uton gondoskodjék.

5. Az iskolaszékek utasítandók lennének, hogy a
szorgalmi idő megállapítását a hatáskörükbe tartozó
iskolákra nézve a helyi viszonyokhoz alkalmazsák, s
semmi szín alatt se engedjék meg, hogy elfogadható
ok nélkül a tanév alatt a tanulók osztályt változtas-
sanak.

6. A szülék kötelezendők gyermekek mulasztásá-
nak okát az illető tanítónál minden egyes előforduló
esetben azonnal bejelenteni.

7. A mulasztások igazolt vagy igazolatlan vol-
tának megállapítása első sorban az osztálytanítót
illessze.

8. A birságotól kéthetenként eszközöltessék, s az
iskolaszék vagy állami iskolai gondnokság által iga-
zolatlanul mulasztó tankötelesek szüleire kiszabott bir-
ság, közigazgatási uton minden egyes esetben kérlel-
hetlenül behajtasssék.

9. A községi iskoláztatás állapotáról a birságo-
lásból befolyt pénzösszeg pontos kitüntetés mellett
minden iskolaszék vagy állami iskola gondnokság tar-
tozzék havonként az illetékes közigazgatási bizottság-
hoz kimerítő jelentést tenni.

10. Az egyik községből a másikba, vagy egyik
városrészről a másikba átköltözött szülék tanköteles
gyermekeinek nyilvántartására minden községi elöljá-
rású kölcsönösen köteleztessék, s az egyes politikai
hatóságok által ezen irányban vezetett jegyzék tar-
talmá minden tanév elején az illető iskolai igazgató-
sággal közöltessék.

11. Hogy a népoktatási törvénynek, az iskolala-
togatásra vonatkozó intézkedései nem ismerésével senki
se védekezhessék: a nevezett törvénynek s az arra ala-
pított utasításoknak ide vonatkozó részei a községi
előjárások által minden tanév elején pontosan ki-
hirdetendők; ugyanezek még általánosabb megismer-

hetés végett az A. B. C. és olvasókönyvek címtáblái belső oldalain lenyomatandók. Végül

12. A tanító gyöngéd, tapintatos bánásmóddal hasson oda, hogy a gyermekek az iskola falai között magukat jól érezzék, a tanulást kellemes foglalkozásnak tekintsék; maga a tanító pedig rendszeret tekintetében minden tétellel tanítványainak mintaképpül szolgáljon.

Az előterjesztés első részének első 13 pontja minden vita nélkül fogadtatott el; a 14. ellen egypár tanító rezonizott, de biz az elfogulatlanabbak belátták velük, hogy a tanító se fenéig tejföl s ő is csak halandó ember.

Kívánatos, hogy a belépő iskolaév ezen rezolúciót felhasználja.

Hírek.

Biboros főpásztorunk otthon, Kalocsán ülte meg 67-ik nevenapját. A fürdőből teljesen felüdülve, munkabíró jó egészségben érkezett haza. Ad multos annos!

A m. kir. igazságügyminiszter Sátor Jenő szabadkai kir. ügyészt a győri, és Csiky József pancsovai kir. ügyészt a szabadkai törvényszékhez helyezte át.

A községek vadászati jogának, az 1883. XX. t. c. 3-ik §-ában foglalt rendelkezések értelmében bérbeadásánál követendő eljárásra nézve, a belügyminiszter egy előfordult eset alkalmából kimondotta, hogy a hol a bérbeadó vadászterület nem kizárólagosan a községek, mint erkölcsi testületnek tulajdona, hanem abba magántulajdont képező területek is beletartoznak, az ilyen vadászterületek bérbeadása iránt, a községi képviselőtestület egyoldalulag, t. i. a vadászterületen tulajdoni joggal bírók mellőzésével nem intézkedhetik, hanem a bérbeadás iránt mindenkor a társbirtokosokkal előzetesen megállapodásra kell jutni s ezen megállapodáshoz képest kell intézkedni.

Augusztus 28-án kezdődnek meg Kalocsán a fő megyei papság lelkigyakorlati P. Rosty Kálmán S. J. atya vezetése mellett. Mintegy 50 lelkész fogja végezni.

Moravcsik György, ny. pestmegyei tszki elnök, ki hazamos ideig Baján élvezte nyugdíját, Kalocsán 75 éves korában elhunyt; aug. 20-án nagy részvét mellett temették el.

Az orsz. magy. zsidó tanítók egyesülete Budapesten f. hó 21-ik és köv. napjain tartotta közgyűlésén Blum újverbázi és Basso bajai tanítókat vál. tagjainak választotta.

A Békés-Gyulán e hó 20-án tartott iparossegéd- és inasmunka kiállításán két megyebelink is kapott bronzérmét, u. m. Juhász Gergely óbecsei és Vandra Ferenc szentantási.

Bajan Schön Károly szénkereskedő, öngyilkos szándékkal a csatornába ugrott s befeladt.

Ószivacon is teljes diszszel ülték meg a közg. hatóságok Szt-István napját. Érdekes gikszer volt, hogy a nép nagymise után, a tervezett processio elől elszéledt, mert annak célba vett tartásáról tudomása nem volt.

Ó-Becsén vasárnap volt Szalay Soma és Obláth Riza k. a. esküvője.

Rasztinán a villám beütött egy buzaasztagra, ezt és a mellette működő céplőgépet elhamvasztotta, a gép alá menekült nyolc munkás közül négyet agyon-sújtott. Egy 12 éves leánya, ki atyja és fivére között húzódt meg, sértetlen maradt, míg az előbbieket holtan terültek el. Mind a négy halottnak csupán bal arcán volt egy fekete folt látható.

Országos vásárok szeptember hónapban: Almán 14-én. Baján 21-ikét megelőző vasárnap. Bezdánban 29-én. Csantavéren 24-ikét megelőző hétfőn. T. Föld-várt 21-én. Hódshághon 29-én. Martonoson Mária névnap után való hétfőn. Moholyon 30-án. Ó Kanizsán 2-án. Szenttamason 20-án. Temerinben 4-én. Ujzivacon 23-án. Újverbázon 12-ikét megelőző hétfőn. Zsablyán 29-én.

Cégtörölések. Rothmüller Adolf Kulán, Rothmüller Adolf nevének Fáninak bejegyzett 4000 frtnyi készpénz hozománya töröltetett a zombori kir. törvényszéknél aug. 9. — Herz Gerson Kulán, Herz Gerson nevének, szül. Wolf Eleonorának bejegyzett 1200 frtnyi készpénzhozománya töröltetett a zombori kir. trv-széknél aug. 9.

Kis-Hegyes községében alakult „polgári olvasóegylet”, — a jankovicsi „önkéntes községi tüzoltó egylet”, — és a nemes-militári „temetkezési egylet” alap-szabályait a m. m. kir. belügyminiszter ur a bemutatási záradékkal ellátta.

Pályázat van hirdetve a postamesteri állásra Rigyicán.

Fáncsik Antal topolyai illetőségű ugyanottani lakos vezetéknevét „Fáncsi-ra”, — Janó Péter bajmoki illetőségű jelenleg budapesti lakos vezetéknevét „János-ra” változtatták belügyminiszteri engedéllyel.

Társas cégbejegyzés. Schwarz József és fia Új-Verbázon, bejelentetett a zombori kir. törvényszéknél 1883. évi aug. hó 9-én.

Budapesten a szülésznői tanfolyamra a beiratások (orvosai karnál IX. ker. üllői ut. 1. sz.) f. évi szeptember 1-én kezdődnek és bezárólag 15-ig tartanak.

Nagyszerű alapítványt tett Szenttamason Nikolics Vazul és neje Alexievics Evica. Ugyanis 50000 frt értékű vagyonukat első sorban családbeli, azután szentantási ill. nemes, végül szerb ifjak tudományos kiképzésére hagyományozta. A boldogult két jó öreg az egész község szerette s mint közjótétőt sajnálja. Nemes tettük örökösitte meg emléküket.

Jankovácson Svarec Ignác, pécsváradi kereskedő, f. é. augusztus hó 19-én vezette oltárhoz Bergl Janka kisasszonyt.

Megszökött foglyok. Popov Csizmin Péter pívnicai születésű 32 éves napszámos, Mihailovics Filipac Izván újvidéki születésű 32 éves kereskedő és Weisz Mór budapesti születésű 32 éves kereskedő az újvidéki kir. ügyészség fogházából és végre — Bosnyák Tyangucz Antal csoponyai születésű 37 éves napszámos, a zombori kir. ügyészség fogházából megszököttek.

Állami és községi adómentesség. Elvi jelentőségű pénzügyminiszteri határozatot közölt a belügyminiszter f. hó 19-én a törvényhatóságokkal. Ugyanis Pestmegye alispánjának az állami és községi adómentesség tár-

gyában kérdést intéző felterjesztésére a pénzügyminiszter kimondotta, hogy „a napszámosoknak 1883. évi január 1-től kezdve a kereseti adó alól való mentessége az 1883. évi X. t. c. által kimondatván, tekintettel az 1876. évi V. t. c. 33. §-ra, melynek értelmében a községi adó kivételének alapját kizárólag az egyenes államadó képezi, ezen törvényi határozatból önként következik, hogy az állami adó alól való mentesség, a községi adó alóli mentesség is maga után vonja s így azok, akik állami adómentességben részesülnek, községi adóval sem róhatók meg.”

Pályázati hirdetés. A megürlt filipovai I. vegyes osztály, német nyelvű tanítói állomásra folyó évi szeptember 13-ára pályázat hirdettetik.

Augusztus hó 21-én a Ferenc csatornából a Duna közelében egy, az orvosok véleménye szerint körülbelül 40 éves, tisztességes kinézésű férfi hullát fogtak ki. — Semmiféle irományt vagy olyasmit amiről rá lehetne ismerni nem találtak nála. Kiténének kitudakolására körözvényt fognak kibocsájtani. Bezdán, 1883. aug. hó 22. (Lásd alábbi híreinket.)

Prgl.-Szt.-Ivánról írják: Rex Salamon itteni lakos, Budapestről hajón jövet Bezdánban kiszállott s 3000 frt készpénzzel együtt eltűnt. Hulláját a Dunából fogták ki. Dr. Sági járóorvos a hullá külsőjén semmi erőszak nyomát nem látta; azt se vette észre senki, hogy az illető zsidó volt s így tévedésből a kath. sírkertbe temették. A törvény-zék boncolást látott szükségesnek s ebből is kitűnt, hogy semmi nyoma nincs a szárdékos emberölésnek. Így a törvény dolga marad kinyomozni a tettest.

Cégbejegyzés. Katz P. óra-, ékszer-, edény- és üvegereskedése Kulán, lej. a zombori kir. törvényszéknél július hó 5-én.

A f. hó 19-én Békés-Gyulán tartott magyar országos méhérszeti kiállításán Jakab József bresztováci tanító, ezüst érmet nyert diplomával.

A katymári műkedvelők az ottani nagyvendéglőben f. évi szeptember hó 1-én táncmulatsággal összeköttött jótékony célú színi előadást tartanak, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívják. Belépti díj személyenként 1 frt. A tiszta jövedelem a „Szabadság-szobor” alapja javára fog fölajánlatni. Felülvezetésre a cél tekintetéből közönséggel fogadtatnak és a nyíl-vánosság előtt nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor. Az előadandó szindarab: „A rablőgyilkos.” Vigjáték 1 felvonásban. Irta About E. Fordította Kuliffay Ede. Személyek: Perard Eugenia, fiatal özvegy — Véghné Hnatkovszky Mariska. Ducamp Alfréd, festő — Fölker József. Lecoineux, államügyész — Vörös Pál. Angelica, szobaleány — Rimandóczy Sarolta Jean, kertes — Hajdu Pál. Csendőraliszt — Veszelovszky Antal. Történi korunkban, Perard asszony kastélyában. — Ezt követi: „A nő gyűlölet.” Vigjáték 1 felvonásban. Irta Benedix. Fordította Ujházy Ede. Személyek: Barna László, erdész — Végh Rezső. Irma, neje — Véghné Hnatkovszky Mariska. Csermelyi Iván — Fölker Mariska. Történi Barna László erdész lakásán.

Hymen. Goldstein Mór, helybeli boitos eljegyezte a kedves Engel Berta k. a. t. helyben.

Veszelinovits Krunoslavát, Zombor egyik leg-szebb hölgyét, hétfőn 11-kor vezette oltárhoz Dedovits György kereskedő.

A fútcán a kir. kinestári ügyészséghez és az Olvasókörhöz egyaránt közel, az utca homlokosában disznóól bűzlök. Reméljük, elég lesz ez a megértés.

A belügyminiszterium az ószivaci kisdévíó társulat alapszabályait megerősítette.

Értesítés. A zomborvárosi rom. kath. népiskolában a mindkét nemű tanulók felvétele a jövő iskolai évre augusztus 30, 31 és szeptember 1-5-ö napjain regeli 8 órától 12-ig történik, mely alkalommal minden tanuló szülőjével, vagy annak helyettesével tartozik megjelenni azon osztály helyiségében, melybe rendszerint beírandó lesz. — Az első osztályba csak oly tanuló vétetnek fel, kik 6-ik életévüket már betöltötték, miért is szükséges, hogy e körülményt az illető tanító előtt születési bizonyítvánnyal igazolják. — Az iskolai év szeptember hó 3-án 1/2 8 órakor tartandó ünnepélyes „Veni Sancte” után fogja kezdetét venni. Fejér Gyula, igazgató.

Az újverbázi alreálgymnasiumban a tanulók felvétele aug. hó 30-tól szept. hó 3-ig fog eszközöltetni.

A helybeli állat-orvosnak a város hatósága a f. évi jul. hó 4-én tartott közgyűlési határozat folytán megengedte, hogy a vágóhidon teljesítendő szemlékért minden vágó marha után 20 kr. és apró vágó állatok után u. m. borju, juh, sertés stb. 5 kr. szedési díj alapított meg azzal: hogy ezen díjakat a vár. állatorvos maga az illető mézárosoktól illetve henteseiktől közvetlenül beszélni jogosítva van.

Topolyáról írják: Szent István napján délután 2 órakor a vásártérre több ezerre menő polgárság rándult ki, hogy a már előzőleg megállapított, s köztudomásra hozott népiünnepélyen részt vehessen. Ezen napra dr. Hadzsy János ur, községünk derék s fáradságtalan orvosa kezdeményezése folytán — 30 rendező közreműködésével és támogatása mellett — a vásártéren egy népiünnepély rendeztetett, melyen 1 ór 10-futtatás, 2-or számarfuttatás, 3-or emberfuttatás, 4-er birkózás, 5-ör zsákban futás, 6-or fenyőre mászás, 7-er tánc s 8-or tűzijáték volt látható. Minden egyes vállalkozó győztes, a kitűzött emlékdíjat megkapta; különösen megemlítem; miszerint a lőtuttatás 6 drb cs. kir. arany díjnyereménnyel volt egybekötve. Az első 3 drb arany díjat Vörös János szürke kancája, a 2-ik 2 drb arany díjat Harák Mátyás pejlova és a 3-ik 1 drb arany díjat Tóth (isaszegi) János pej kancája nyerte el mint győzők. Ezután az ágyuk eldördültek, 2 banda zenész rákezdte a Rákócy indulót, s a mulatság különféle neme tovább folyt, s egész kivilágos kivraddig a legszebb egyetértésben folyt le. Megemlítés nélkül nem hagyhatom, miszerint ezen népiünnepély alkalmával igénybe vett mintegy 200 frtnyi összeg lelkes s hazafias közönségünk jóságú adakozásából gyűlt egybe, s ezáltal megmutatta községünk azt; miszerint minden szép s nemes ügy iránt lelkesülni tud. Hogy ily pompásan s fényesen sikerült ünnepély itt soha nem volt ezen a szt. napon, az bizonyos, de hogy ehhez hasonló mostanában ezen megyében sem volt, az is bizonyos; azért tehát, miután ezen ünnepély a ritkaságok közé tartozik, ennek megteremtőjét dr.

Hadzsy János községünk orvosát illeti az oroszlan rész, s ki mindent elkövetett szellemileg és anyagilag arra nézve, miszerint ez létre jöjjön, — továbbá a rendezőség is a legnagyobb készséggel támogatta őt ezen célja kivételében, a kiket szinte a dicseré megillet.

Racz-Militiösen pénteken f. hó 24-én d. u. 5 óra tájban nagy jég esett, — mely a szőlőkben nagy kárt tett.

Beküldetett. A zombori takarékpénztár vezetése alatti hitelegletben, mely mult 1882-ik évben alakult, Zányi Lajos városi tanácsnok és zombori lakosnál 330 frt váltótőke és ezutáni kamatok fejében 26 frt 79 kr., ugy Kohut Izidor volt vasuti tisztviselőnél 180 frt váltótőke és ezutáni kamatok fejében 24 frt 21 kr., összesen 561 forint behajthatatlanná vált.

Zenta városa népiskolát (13,000 frt), a gymnasiumot, posta- és telegraf-hálózatot (33,500 frt) épített, a járásbírósi épületet pedig átalakíttatja (31,500 frt). A 10% óvadékkal fölszerelt zárt ajánlatok aug. 31. déli 12 óráig a polgármesterhez nyújtandók be.

A megyenkel szomszédos Szt.-István községben negyedik iskolát akarnak állítani, s támogatás végett többek közt a kalocsai érsekhez is fordultak. Ő ementiája hajlandónak is nyilatkozott 800 frttal járulni az iskola létesítéséhez, azonban oly kikötéssel, hogy, ha az iskola megszűnnék valaha r. kath. jellegű lenni, a község tartozik a 800 frtot kamatok kamatjával visszafizetni. Az ajánlat a község képviselő-testülete elé került s az — visszautasította a szép adományt. Nézetünk szerint kétszeresen helytelenül; 1-ször mert azt csak tudhatta, mikor kérte a segélyt, hogy kath. egyházfő más, mint kath. iskolára nem adakozhat; 2-ször Szt.-István csupa kath. község lévén, nincs veszély, hogy valaha e föltét a községre teherrel változzék.

Lehetnek-e tagjai a megyei állandó választmányának a járási tisztviselők? A Bars megye által az állandó választmány szervezéséről közelebb alkotott szabályrendeletet a belügyminiszter felülvizsgálván, ezen szabályrendelet 1. §-ának azon rendelkezését, mely szerint az állandó választmány tagjál a törvényhatóság bármely tisztviselője megválasztható, oda rendelté módosíttatni, hogy az állandó választmány tagjál a járási tisztviselők kivételével a törvényhatóság bármely tisztviselője megválasztható, mert a járási tisztviselőknek az állandó választmányba beválasztása, a közzolgálati érdekek szempontjából helyt nem foglalhat.

Erdészeti vizsgák. Az erdészeti államvizsga, a földmívelési miniszter értesítése szerint, f. é. október 29-én s a következő napokon, Bedő Albert min. tanácsos elnökelete alatt az orsz. magyar gazdasági egyesület köztelkén fog megtartatni. Ugyancsak október 29-én veszik kezdetüket az erdői szakvizsgák és pedig Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Kassán, Máramaroszigeten, Kolozsvárt, Temesvárott, Zomborban, Pécsen és Szombathelyen.

Zentán Szt.-István napján nagyszerű népiünnep folyt le az ugynevezett Népkertben.

Szabadkan a gazdasági kiállítás végrehajtó bizottsága, mint beküldött jelentésükből látjuk, serényen dolgozik, hogy a sikert biztosítsa. Egyeseket, testületeket, hatóságokat fölkertek a részvételre és mások buzdítására. Sajnos azonban, hogy Szabadkan még a matematikai regulákból is pártkérdezt csinálnak, s így a sértett ambíció sokszor a jó igyekezet gáncoslásában keres elégtételt. Szabadka jó hírre és becsülete várja meg az illetőktől, hogy ha pro dolgozni nem akarnak, contra ne korteskedjenek.

Értesítés. A zombori állami főgymnasium igazgatósága figyelemzetti mindazon szülőket, kik gyermekeiket ezen intézetbe hozzák, hogy az igazgatóság előleges tudta és tanácsa nélkül szállást és magántanítót a saját érdekükben se fogadjanak. Együttal jelenti, hogy 3-4 jó viseletű, értelmes és szorgalmas fiu, tanítás fejében teljes ellátást kaphat. A jelentkezéseket a beiratási napok alatt lehet megtenni.

Bazsanzky János, helybeli harisnyakötő, megüvén ezt a nyáron meztláb járó világot, fogja az öreg vajdligot, felpónog a padlásra, nadrágszíjján megfeni a beretvát és megsakterolja a saját nyakát, drága vért beeresztvén az edénybe. Eszrevéve pedig ezt az ő inasa, Forméne és mondá: Uram mit bolondozol? Ő pedig válaszóiva felelé mondván: Mert meguntam az életemet. Amaz pedig, inté, folytatolag szólván: Jer le uram a padlásról. Ő pedig hörögre fuldokló, köhögven: Nem bírok. Az inas pedig fogá őt, levonszóla és befekteté ágyába. Fekszik pedig békével önokozta sebeiben.

Bajáról Hildenstab Ilka k. a. t. eljegyezte Törteli Kornél kunmajsi kereskedő.

Az újvidéki kapitányságnál egy 10 éves fiu jelentkezett, kit valaha koldusok loptak el szüleitől s most üzleti érdekből szemeit akarták kiszúrni. A koldusokat nyomozzák.

Megbotránkozott volt, s mert egy egész nemzet, a magyarnak vallásos kegyeletét sérti, fenytésre méltónak tartjuk, hogy sz. István ünnepét széles e hazában talán egyedül a mi városunk ülte meg a nagy nap jelentőségének meg nem felelő módon, mondhatnók tűntető közömbösséggel. Mert a kath. templomban tartott istentiszteleten s középületeinknek felloboogzásán kívül a közönséges mindennapiság uralgott városzerte; piac ép ugy mint máskor tartatott, a kereskedők boltjai pedig — Hlavats, Putsay, Gross J. és Faith B. kivételével — egész nap, még az istentisztelet tartama alatt is nyitva állottak. Pedig a szerb ünnepek alkalmával minden bolt, kivétel nélkül zárva szokott lenni; mi több, még Branko Radicevics földi maradványainak átszállítása napján is bezárattak a főter, uri és dunautcában levő boltok és gyógyszertárak. A nagy nemzeti ünnepnek illetően lealacsonyításáért a fúvárosi lapok városunkat megrovtták — méltán, s első sorban vár. kapitányunkat vádolják. — Így az „Ujvidék.” Megfoghatatlan, hogy ezt mind csak most veszik észre s akkor mikor kellett volna, a sok potentátnak nem volt annyi kurázsija, hogy azokat a megustornyelzeni való boltosokat mörésre szorította volna. Nemcsak a városi kapitány, hanem az egész értelmiség restelheti ezt a giksztet.

Ismerkedő estély. A zombori honvédzászlóalj tényleges állománybeli tisztikara, az ősi fegyvergyakorlatokra bevonult szabadságot állományú tiszték és volt egy évi önkéntesek, kiket a közös hadsereg tartalékából az idén helyeztek át a honvédséghez, vasár

nap este a színház melletti étkező teremben kedélyes ismerkedő estélyt rendeztek. A minden ízében magyar mulatságban Lesczinszky Lajos százados kedves neje és leánya Mariska, Mihajlovits Melanie k. a., dr. Tóth Miklós, honvéd ezredorvos és dr. Wolf Kálmán főorvos kedves nejei is részt vettek. Az első toasztot Bibra Frigyes báró, az általános szeretett zászlóaljparancsnok mondotta az idén áthelyezett szabads. áll. tisztokra és volt egy évi önkéntesekre, melegen üdvözölve őket a honvédség körében, hol terhebb szolgálat vár ugyan rájuk, de melyet a hazaszeretet által táplált kitartás fog könnyíteni. A lelkes toasztot lelkes eljenzés és a toasztok árja követte. Aszives fogadás, melyben a szab. áll. volt tartalékos tisztokat és volt egyévi önkénteseket a tényleges állománybeli tisztok részévé, a lehető legjobb benyomást tette. Hónvédek tegnap kezdték meg nehéz munkájukat. Szeptember 2-án Lugosra indulnak, bonnan ugyanazon hó 28-án érkeznek vissza Zomborba.

A dalárda szombat este kipróbálta a polgári kaszinó nyári helyiségeinek akusztikáját, hogy szeptember 3-án ott rendezendő dalestélyén úgy ne járjon, mint a minap a Dévay-kertben, hol hangvisszaverődés hiányában szép énekét hallani nem lehetett. A próba, melyet kedélyes közvacsora követett, kitünően sikerült, amennyiben a fődött verandáról a tágas kert legtávolabbi eső pontján is oly jól hallható az ének, mint egy legjobb akusztikájú teremben. A közvacsorában Schmausz Endre alispán, a polgári kaszinó-egylet elnöke is részt vett.

A „Gazd. Egylet“ közleménye.

A buzaüszögről.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a gazdaközönséget az üszög ellen követendő eljárásra figyelmezteti a következőkben:

I.
A gabonaféléken előforduló üszögműködésnek élősdi gombák idézik elő, az úgynevezett üszöggombák.

Ha az üszögport egy erősen nagyító mikroszkoppal megvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy az a fekete por rendkívül sok hólyagalakú képződményből, a spórákból áll. A spóra az üszögnövény magjának mondható. A spórák legtöbbször csiraképesek.

Az üszög spórái, melyek az üszögös magvak belsőjében fordulnak elő, az aratáskor nagyobbára a kálásban maradnak és csak a cséplésnél szabadulnak ki a magburokból, gyakran oly mennyiségben, hogy a cséplők olyanok lesznek, mint a kéményseprők. Ilyenkor a spórák legnagyobb része a szalmára, polyvára és az egészséges magvak felületére tapad, különösen a buzamag szőrös végére. Az ily buzákat „üszögösnek“ (spitzbrandig) mondjuk. Az üszögös magvak egy része a cséplésnél nem reped föl és ezek sértetlenül kerülnek a kiesélt buza közé.

Ha már most ily üszögtelep buzákat használunk vetőmagul, akkor a következő évben, ha különben a viszonyok az üszög fejlődésére kedvezők, ismét üszögös buzákat fogunk aratni, mert hisz a buzával együtt az üszögspórákat, az üszöggomba magvait is elvetettük.

Sajnos, hogy ez még oly gyakran megtörténik, pedig a kár, mit az üszög okoz, igen jelentékeny lehet. Nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a buzáknak 30, 40, 50, sőt még több százaléka is üszögös. Minden túlzás nélkül lehet azt mondani, hogy minálunk, a hol a buza a fővetemény, az oly években, midőn sok üszög mutatkozik, sok millióra menő nemzeti vagyon megy tönkre az üszög miatt. E kár pedig annál sajnálatosabb, mert egyes egyedül az illető gazdák mulasztása az oka, mert ha a vetőmagnak szánt buzákat szabályszerűen csáváznak (pácolnak) és valamennyi az üszög ellen szolgáló intézkedést foganatosítanak, e nagy baj említésre nem méltó csekélységet tenne ki, sőt kedvező körülmények között teljesen megszűnnék.

Hogy a szabályszerű csávázás (pácolás) hasznos, sőt rendkívül hasznos, azt már ezer, meg ezer gazda tapasztalta.

A számos izben lelkiismeretes módon tett kísérletek világos tanúságot tesznek kicsinyben és nagyban a szabályszerű csávázásnak előnyéről, hasznáról és azért melegen ajánlható minden gazdának a buza szabályszerű csávázása, mint legbiztosabb szer az üszög ellen.

II.

A buza csávázásának (pácolásnak) a legcélszerűbb, legsikeresebb módja a következő:

1/2 kilogramm rézgálic (kékkő, kékgálic) porrá törtetik és mintegy egy liter forróvízben feloldatik.

Ezen oldat egy 4–5 hektoliter nagyságu kádba öntetik, a melybe megelőzőleg 100 liter kút- vagy folyóvíz töltetett. Az egész folyadék egy párszor jól felkavartatik és ekkor a csávázandó buzából 250 liter töltetik a kádba. A buza beöntésnek az a legcélszerűbb módja, hogy e kád fölé egy ritkaszemű szitát tartunk s erre öntjük a buzákat, mert ekkor lassanként és eloszódottan kerül a buza a folyadékba s a könnyű magvak, különösen pedig az üszöggel teltek, felszínen maradnak s innen könnyen lemerhetők.

A csávának (pácoló folyadéknak) mintegy tizenhárom magasságra kell a buza fölött állania, ha nem borítja a magasságra a buzákat, akkor megfelelő mennyiségű vizet kell hozzá tölteni, hogy a víztől megdagadó buza később ne álljon ki a csávából. A csávában 12–14 óra hosszat marad a buza, ez idő alatt egy párszor felkavartatik, hogy a buza között levő üszöggel telt szemek a felszínre kerüljenek, ezeket minden kavarás után le kell merni s eltávolítani.

A mondott idő alatt a csávázott buza, mely e közben a csáva legnagyobb részét felitta, és melynek teriméje jelentékenyen megnagyobbodott, kivétetik a kádból és egy szellős helyen szétteregtetvén, szárítás végett néhányszor átlapátoltatik. A szárításnál arra kell ügyelni, hogy a buza fel ne melegedjék, mert különben a buza csiraképesége könnyen kárt szenved. Az ily módon kezelt buzákat lehet már 5–6 óra mulva vetni kézzel, 24 óra mulva pedig géppel is.

A csávázás e módjánál valamennyi üszögspóra csiraképesége elöletik, a nélkül, hogy az egészséges, ép buza csiraképesége kárt szenvedne. Ha azonban géppel cséplést buzákat csáváznak, a buza egy része csiraképeségét elveszti, ugyanis különösen a dob gyors

forogatásánál sok mag megsérül, azaz csekélyebb, mélyebb repedések keletkeznek a magon, melyek gyakran csak a nagyító üveg segítségével láthatók. Ha már most a csávázásnál a folyadék az ily repedéseken át az embrióig hatol, akkor annak csiraképeségét egészen előlheti. Azon kísérletekből, melyek ez irányban tettek, kitűnt, hogy az említett okból a vetőmagnak 10–50, sőt még több százaléka is csiraképtelenné válhatik.

Ezen okból nagyon ajánlatos, hogy a vetőmagnak szánt buzákat, ne géppel, hanem nyomtatás által vagy kézi cséppel csépléssük ki.

Ha pedig bármely okból kénytelenek vagyunk géppel cséplést buzákat csávázni, akkor próba-csávázás és csiráztatás által határozzuk meg, a buzáknak hány százaléka veszt el csiraképeségét a csávázás által, magától értetik, hogy ezen százalék szerint megfelelőleg nagyobbra szabjuk a holdankinti vetőmag szükségletét, hogy a vetés megkívánható sűrűségű legyen.

Ha például azt tapasztaljuk a próba-csávázásnál, hogy a buzáknak 10%-a veszt el csiraképeségét, akkor 10%-kal több buzákat fogunk elvetni, nehogy a vetés ritkaság legyen.

Az ily csávázási és csiráztatási próbára elégséges 100 buzaszem, mely szabályszerűleg csávázandó, és egy virágserépből elvetendő. A kikelt növények számából igen könnyen megállapíthatjuk: a buzáknak hány százaléka ment tönkre a csávázásnál.

III.

A fentebbiekben leirt csávázási módon kívül még a következőket kell figyelembe venni, ha a lehető legnagyobb eredménnyel akarunk az üszög pusztításnak véget vetni: vetőmagul kitünő minőségű buzákat használjunk, csak a legszebb és legulsosabb magot vessük. A vetőmagot jól elkészített talajba vessük, lehetőleg egyforma mélységbe, gondoskodjunk arról, hogy a mag gyorsan s egyformán keljen, a vetés gyorsan fejlődjék. Ez azért szükséges, hogy a buza a fejlődésnek azon veszélyes stádiumán mielőbb átéssék, a mikor — mint fentebb elmondottuk — egyedül képes az üszög a tápadó növénybe hatolni.

Ezt legjobban elérhetjük az által, hogy sorvető-géppel vetünk. Ez a magyarázata, hogy miért szenved rendszeren a sorvetés az üszögtől kevesebbet, mint a szórt vetés. Ezen elővigyázat különösen oly helyeken veendő figyelembe, a hol a szomszédos földekre csávázatlan, üszögös buzákat vetnek, mert a szél az üszögspórákat áthordhatja.

Az olyan trágyát, a melynek egyik alkotórészt üszögtelep szalma és polyva képezi, nem szabad friss állapotban a földre kihordatni, mert sok spóra, különösen ha száraz helyen marad, évekig megtartja csiraképeségét.

Dacára a fent leirt csávázással elért kitünő eredményeknek, sajnos, hogy még mindig akadnak gazdák, a kik nem hajlandók csávázni a buzákat, mert vagy ő, vagy a szomszédja már egyszer csávázott és mégis üszögös lett a buzája.

Ily esetekben mindig a helytelen eljárás volt az oka, hogy a vetés a csávázás dacára üszögös lett. A csávázási módoknak nagy száma ismeretes, de egyik sem oly célravezető, mint a fent leirt. Igen gyakran csáváznak a következő módon: a buzákat vékony rétegben kiterítik, meglehetősen koncentrált rézgálicoldattal, a mihez gyakran még konyhasót, huyot és egyéb más anyagokat tesznek, megöntözik, azután a buzákat párszor átlapátoltják. Ezen eljárásnál nem ölik el valamennyi spóra csiraképeségét, mert igen valószínűtlen, sőt lehetetlen, hogy a csáva valamennyi üszögspórával érintkezésbe jöjjön és reájuk hosszabb ideig hasson. Magától értetik, hogy csávázás dacára is üszögös lesz a buza az ily eljárásnál, különösen ha az időjárás az üszög fejlődésére kedvező.

Mész-zel is szoknak csávázni, de ezen eljárás sem oly biztos, mint a fenti.

A vetőmag mosása sem biztosít az üszög ellen, azonkívül ez sok időt és munkát igényel.

A zombori ipariskola érdekében.

Javaslat-féle.

A zombori ipariskola eddig csecsemő korát éli. Három havi pályafutása után, főleg mert nem kedvező viszonyok között kezdte azt, bajosan ítélni életrevalóságáról. Hogy azonban továbbra is mitológiai határozatlanság ne vegye körül életérjét, a küszöbön álló új tanév megkezdése előtt nemcsak célszerűnek látszik teendőit tisztázni; de elkerülhetlenül szükségesek is bizonyul; mert mint eddig, tovább nem folytathatja életét, mi tulajdonképen nem is élet volt, de lassú kinlódás. Beigazolódott itt az, hogy többet akarni, mint a mire kötelezhetni, nem tanácsos, de veszedelmes. Veszélyeztetjük a jelent, sirtba döntjük a jövőt megalapító feltételeket.

Az iparos tanulók szorgalmi ideje, az 1882. évi 23439. számú min. rendelettel létesült szervezet szerint, szeptember 15-én kezdődik. Az idő immár közel van, mert szeptember 1-én megejtendő a beiratkozás. Hogy ez évet, a mint az iskola hivatás kívánja, megkezdhesük, javaslat-képen a következőket bátorodom az ipariskola intézőinek szives figyelmébe ajánlani.

1) Az ipartanodai bizottság tartson gyűlést a helybeli iparosokkal s magát egészítse ki 36-ra; ez által több iparos vonatik be az érdeklődés körébe, másrészt 36 között oszolva meg az iskolalátogatás teendője, a munka terhe könnyebbedik. Szükséges e látogatás a tanuló ifjak szorgalma fokozására. Az ipartanodai bizottság tartsa meg havonként az előirt konferenciákat legalább.

2) A politikai hatóság magára vállalta ugyan az iskola fentartását, szükséges azonban a mester és tanítványa között fennálló viszonyt fogva, hogy a taneszközöket a mesterek szerezzék be. A tanuló könyvét, irkáját, rajzait és rajzeszközzeit a tanítási óra végzetével vigye haza s mesterre kérje számon. Kettős cél lesz ez által elérve: a tanulók estéknél foglalkozhatnak taneszközökkel s ez által ismeretüket állandósíthatják; a város pedig érezhető kiadást takarít meg, míg a mesterek egyenként meg nem érik. És csakugyan: miért adjon a város olyan ifjunak, kinek atyja vagy mestere ezekkel rendelkezik tollat, tintát, irkát stb?

3) Tartassék meg a szabályzat előirta óraszám szigoruan. Heti három napra vonassék össze az előadói idő: jelesül szombaton és vasárnapon. Szerdán és szombaton 3–5-ig, két órában, vasárnapon pedig négy órában tartandó tanítási idő alatt az előirt anyag teljesen elvégezhető. Ekként téve, fölszemes lesz világitásról gondoskodni, mi különben az egészség rovasára volna.

4) Az előkészítő osztályok csak a szükséghez mérten szerveztessenek; fényűzés ne engedéssék meg itt; mellétekintetek ne vezéreljenek.

5) Az iparos tanulók ezentúl úgy fogadtassék fel, hogy az osztályokat elvégezhessek.

6) Az iskola hanyag látogatása a törvény értelmében szigoruan büntetessék. Szüksége forog fenn sokszor oly intézkedésnek, hogy az illetőket erővel is kényszeríteni kell saját jó voltukra.

E pontokban foglaltakat tartom olyanoknak, miknek szigoruan keresztülvitele által intelligens iparos generációt teremthetni; miért ismételen ajánlom az intéző körök becses figyelmébe.

Rádics György,

mint az ipariskola igazgatója.

Titel, 1883. augusztus hó 22-én.

Magasztos két ünnepe volt kicsiny városunknak e hó 18-án, Ó Felsége születése napján, és e hó 20-án Szt. István napján. Mindkét ünnep előestéjén a város fénytengerben úszott, és a kivilágított ablakoknak tündöklő fénye mellett örömtittan hullámozott a néptenger az utcán, gyönyörködve „Gyulákék játékában, kik utca hosszat szoritották ki száraz fájukból a „Rákócyt“ és „Hunyadit“, (persze csak az indulókat).

István napnak előestéjén a közjegyzői hivatal egyik ablakából egy gyönyörű „transparent“ nyujtott megragadó látványt a néző közönségnek, Magyarország címerét jelképezve. A nagy magyar korona fölött e szavak voltak olvashatók: „Éljen a magyar nemzet!“ Mig körülötte Vörösmarty „Szózatának“ e jeles mondata: „Egy ezredévi szenvedés, kér éltet vagy halált“ — tündöklött.

A nép nagy tömegekben bámulta e nagyszerű látványt, a melyet még fokozott az is, hogy belülről egyszerre felhangzott a „Hymnus“ majd utána a „Szózat.“ — 9 óra tájban ismét visszanyerte a város a régi alakját, és csak a néma holdnak rezgő fénye világitotta meg még egy néhány andalgó szerelmesnek halvány arcát.

Másnapokon az ünnepélyességek emelésére a házak fel voltak lobogóva és a mozarak dörgése és harangok zúgása jelezte azt, hogy a szokásos isteni tisztelet megkezdődött, a melyen az összes hivatalnoki kar testületileg megjelent, egy a katolikus, mint a gör. kel. templomban. Szt. István napján azonkívül az isteni tisztelet után kivonult a körmenet és az ájtatos hívők tele lélekkel zengték el az István napi zsoltárokat, hálát adva az ég urának!

Délben díszebéd volt a „Horgony“ vendéglő nagy termében és mindkét alkalommal igen számosan vettek részt az ebédel, ami az ünnepélyt csak emelte. — Az első poharat járásunk szolgabírája Nikolics Szvetisláv ur emelte Ó Felsége a királyért, majd Szabó Mihály járásbíró ur fogta fel a szót ugyancsak Ó Felsége a királyért; később Türr Antal tanár ur és Sztrilics Sándor telekkönyvvezető ur mondtak még nagy tetszés közt díkciót.

Az ünnepélyességek általában szép rendben folyt le, a mi a rendezőségnek tapintatosságára mutat.

István napjára este a fiatalság pezsgő vére táncban keresett megnyugvást és rögtönözve olyan díszes hölgykoszorút tudott egybefonni, a minőt már rég nem látott Titel. A szépek közül ott láttuk: Nikolicsné, Steinerné, Eckertné, Türrné, Meziné, Zsulyevicsné, Ferenczéné, Szeimanné, Bakaloviczné, s a. t. urnöket, azonkívül: Nikolics Katica, Bugarszky Darinka, Barics Mária, Stefanovic Lyubica, Kohlhuber Alexandrine s. a. t. k. a. okat.

A jó kedv zavartalanul folyt és annyira magához láncolta a fiatalságot, hogy másnap, midőn már a torony harangja újból hívta volna össze a imára a hivatást, akkor is még István napját dicsőítették az igazság harangjával.

NYILTTÉR.)*

4715./polg. 1883.

HIRDETÉS.

Alulirt kir. törvényszék részéről közhírre tétetik, miszerint Mezey Zsigmond hodsági kir. közjegyző, közjegyzői irodáját Hodsághon 1883. évi szeptember hó 1-én nyitja meg.

Kelt Zomborban, a zombori kir. törvényszéknek 1883. évi augusztus hó 23-án tartott üléséből.

Dr. Millássevits,
kir. törvényszéki jegyző.

Gartner Ferenc,
kir. törvényszéki elnök helyettes.

Kender

HIRDETÉS.

Széchenyi József, törvényszéki elnök, sztapári úti szállításán 28000 kéve első minőségű kinyűtt kender eladó. Venni szándékozók hozzá forduljanak.

MEZEY ZSIGMOND

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

H I R D E T É S E K.

Házassági ajánlat.

Egy 27 éves fiatal ember, ki alsó bácskában N. N. községben megválasztott aljegyző, nő-ismeretség hiányában ily úton szándékozik nősülni.

Évi jövedelme 6-700 frt. Felkéréstnek tehát azon hölgyek, kik kis notáriusnék akarnak lenni, leveleiket arcképpel ellátva post-restante »Komoly« cím alatt Bács m. városába címezzék. Feltételek: 16-20 év; házas nevelésű s mintegy 6-8000 frttal birjon, miután nekem is 4-5000 frt örökség kilátásba helyeztetett. Minden vallásbeli hölgy — kivéve zsidó nem fogadtatik el. Zombori és bajai hölgyek előnyben részesülnek. A szigorú titoktartást lovagias kötelességemnek ismerem. Nem tetszés esetén az arckép vissza küldetik. 3-3

1250. szám.
1883.

Hirdetmény.

Petrovoszellő község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát képező területeken a vadászati jog, az 1883. évi XX. t. c. 3 §-ának rendelkezéséhez képest 6 évi tartamra f. évi szeptember hó 2-án a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adadni fog.

Az árverési feltételek a jegyző hivatalos helyiségében bármikor betekintheők.

Petrovoszellő, 1883. aug. hó 19-én.

Varga István, 3-2. Sztáits Lázó, II. bír.

791. szám.
1883.

Árverési hirdetmény.

Temerin község területén a vadászati jog mintegy 15000 kat. holdnyi területen az 1883. évi XX. t. c. 2. és 3 ik §§ ai alapján jövő 1884. évi január hó 1-sőtől hat egymás után következő évre, folyó évi szeptember hó 30-án d. u. 3 órakor a község házában megartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 100 frt o. ért.
Az árverés előtt benyújtott, 20 frt bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak, és azok árverés után bontatnak fel, s a mennyiben egyikük az árverésnél tett legmagasabb szóbeli ajánlatot felülhaladná — a bérleti jog ajánlattevőre nézve érvényre lép s az árverési feltételek kötelezőkké válnak; — melyek az alulirt előjáróságnál naponkint a hivatalos órákban betekintheők.

Temerinben, 1883. évi augusztus hó 13-án.

Lakatos Péter, 4-2. Báлинд György, bír.

1037. sz.
kig. 1883.

Árverési hirdetmény.

Ószivatz község határában fekvő, és a volt úrléri telkesek tagosítatlan birtokát képező vadászterület mely áll 15509, ¹²⁹¹/₁₅₀₀₀ holdnyi területtől — 1883. évi szeptember hó 16-án d. u. 3 órakor tartandó nyilvános árverésen, az 1884. évi január 1-től számított 6 egymásután következő évre, haszonbérbe fog adatni.

Árverezni kívánók kötelesek az árverés megkezdése előtt az egy évre megállapított 35 frtnyi kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben lefizetni.

Az árverési feltételek, a község házában a hivatalos időben bármikor megtekintheők.

Kelt Ószivatzon 1883. évi augusztus 14-én.

Zsupanszky Lyubomir, 3-2. Feichmann, közs. jegyző, közs. bír.

Budapesti társas polgári és kereskedelmi iskola (előbb HAMPEL ANTAL)

Budapest, V. Nagy korona-utca 13. szám.

Ezen tanoda, melyet ezelőtt 50 évvel Hampel Antal ur alapított, és mi azt már 17 év óta fennálló tanodánkkal egyesítettük — minden törekvésünk oda irányul, hogy elődünk jó hírnevét megőrizve, a reánk bízott növendékeket alaposan képzett egyénekké neveljük. Hogy kitűzött célunkat biztosan elérjük, iparkodunk ismert jeles tanárok alkalmazása által kitűzött célunkat biztosítani. Tanodánkkal tap- és nevelő-intézet is van egybekötve, melyben a növendékek teljes ellátáson kívül szeretetteljes bánásmódban részesülnek és tanulmányaikban gondos felügyelet alatt állanak. Tanítványainkat az egyéves önkéntesi vizsgálat letételére előkészítjük. Értesítőt kívánatra ingyen küldünk. Beiratások a jövő 1883/4-ik tanévre augusztus 27-én veszik kezdetüket.

Az igazgatóság:
4-4. Grasser József igazgató. Gross Gyula.

3662. szám.
tkvi 1883.

Árverési hirdetmény.

A zombori takarékpénztár végrehajtónak Vidákovits Delits Teréz szabadkai lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 400 frt tőkekövetelés és ennek 1879. július 7-től járó 8% kamatai, 41 frt 40 kr perbeli megállapított, valamint jelenlegi 16 frt 65 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. évi LX. t. c. 144. §. alapján és 146 §. értelmében a zombori kir. törvényszék, a zombori kir. járásbírósa területén levő Nemes-Militicsen fekvő a 238. sz. tjkvben foglalt 296. hr. 290¹/₂ ö. i. sz. házhelyre 90 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban, nemkülönbe, az ugyanazon sz. tjkvben foglalt 2488. hr. számú szöldre 16 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban, elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1883. évi szeptember hó 27-ik napjának délutáni 3 órája a nemes militicsi község házába tüzetik ki.

Zombori kir. törvényszék telekkönyvi hatósága 1883. évi június hó 21-én.

Gartner Ferenc, Hoffmann, kir. törvényszéki elnök helyett. kir. törvényszéki jegyző.

Kereskedelmi s más iskolai tanulókat elvállal illő feltételek, tisztességes el látás mellett és gondos felügyeletbe

Gróf Vilmos, városi keresk. isk. tanár Baján.

Zene-, francia nyelv- és gyorsírás tanulásra a városban kedvező alkalom kínálkozik.

Távirda, telefon, villámhárítók és szócsövek berendezésére vállalkozik ZAUNBAUER FERENC Budapestről jelenleg ZOMBORBAN. Megrendeléseket átvész fennevezett a megye palotájában, hol jelenleg a vezetéseket készíti.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább égvényes SAVANYU-KÚT legjobb Asztali-és üdítő ital, kitűnő hatásának bizonyult köhögéskor, gége bajknál, gyomor-és hólyag hurutnál. ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére). Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Árlejtési hirdetmény.

Alulirtott egyház gondnokság részéről közhírré tétetik hogy a főt. kalocsai egyházközség által 1572. sz. engedélye alapján Rác-Militics községben kápolna fog építtetni, — mely építésre nézve az árlejtés f. évi szeptember hó 15-én reggeli 9 órakor Rác-Militics község házában fog megtartatni, melyre vállalkozni szándékozóknak ezennel felhivatnak azon értesítéssel, hogy az árlejtési feltételek és az építési tervek, a hivatalos órákban Rác Militics község házában megtekintheők.

Deim Lipót, plébános. 3-1

Zombor 1883. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájában.

389. szám.
bv. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbírósa 3167/1882. számú végzése által Kriszhaber Gyula budapesti lakos javára Pein Száva ó-szivaci lakos ellen 180 frt tőke, ennek 1878. évi szept. hó 2. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 20 frt 74 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 460 frtra becsült 40 kereszt buza, 50 drb juhból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2663/1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Ó Szivácson a község házában leendő eszközzésére 1883-ik évi szept. hó 6-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozóknak ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1883. évi augusztus hó 24-én

Cservenka Lajos, kir. bírósági végrehajtó.

7774. sz.

Pályázat.

A városi gyepmesteri állomás üresedésbe jövőn, annak betöltése végett ezennel pályázat nyitattik.

A pályázók a többi kellékeken kívül folyamodványaikban kimutatni tartoznak, hogy az ürületek eltávolítására szolgáló szivattyúgéppel rendelkeznek, a további feltételek a városi kapitányi hivatalnál betekintheők.

A pályázati kérvények f. é. szeptember hó 8-ig a városi tanácshoz benyújtandók.

Ujvidék szab. kir. város 1883. évi augusztus hó 24-én tartott tanács üléséből.

Radovánovics János, s. k., Schreiber Antal, s. k., polgármester. 2-1 vár. aljegyző.

1209. szám.

Árverési hirdetmény.

Petrovác mezőváros előjárósága által ezennel közhírré tétetik, miszerint Petrovác mezővárosában a községi volt urbéri földbirtokosok tulajdonát képező 10854 kat. holdnyi területen az 1883. évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászati jog, hat egymásután következő évre azaz 1884. évi január hó 1-től kezdve 1889. évi december hó 31-ig terjedő időszakra folyó 1883. évi szeptember hó 16-án délután 3¹/₂ órakor Petrovác város házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 100 frt.

Az árverési feltételek a községi irodában mindenki által megtekintheők.

Szabályszerűen kiállított 10% tőli bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok az árverés előtti napig elfogadtatnak.

Kelt Petrovácon, 1883. évi augusztus 22-én.

Szalay Károly, 3-1 Mijaru Martin, jegyző. bír.

Nincs többé buza-üszög! DUPUY N.-féle magcsávázó szere biztos hatást gyakorol gazdáknak, ha terményeiket buzát, árpát, zabot üszöktől menten akarják learatni, ezen kitűnő övszer kifizetett és ajánlatott előkelő gazdák által. Egy csomag 200 liter vetőmag pácolására 30 kr. Egy csomag 100 liter vetőmag pácolására 15 kr. Minden csomag védjeggyel van ellátva, és kérésre csakis nevem és védjeggyel ellátott készítményt kérem. Minden további tudakozásokat ingyen és bérmentve eszközöl. Dupuy N., Chemikali-Laboratorium, Bécs, Windmühlgasse 33. Raktárak Zomborban: Falcione Gusztáv, Hrabovszky és Sztrilich, és Heindthofer Róbert uraknál. 6-2